

Kraków 6.02.2025 r.

Prof. dr hab. n. med. Małgorzata Wójcik, Prof. UJ

Klinika Endokrynologii Dzieci i Młodzieży,

Katedra Pediatrii, Instytut Pediatrii

Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum

w Krakowie

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pani mgr Magdaleny Zielińskiej

**pt. „Związek między stylem życia i zdrowiem psychicznym a otyłością
u osób dorosłych”**

**Wykonana na wniosek Rady Naukowej Kolegium Nauk Medycznych
Uniwersytetu Rzeszowskiego**

Otyłość stanowi obecnie jedną z najczęściej występujących chorób przewlekłych. Jest zaburzeniem metabolicznym o złożonym charakterze, którą charakteryzuje nadmiar tkanki tłuszczowej prowadzący do aktywacji licznych patologicznych procesów i rozwoju powikłań. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia w 2022 r. choroba otyłościowa występowała u jednej na osiem dorosłych osób. Według danych Centrum Badań Opinii Społecznej (CEBOS) według z 2019 roku można ją było rozpoznać aż u 21% dorosłych Polaków. Faktem jest, że nadmierna masa ciała zwiększa ryzyko rozwoju większości chorób niezakaźnych, w tym takich jak choroby serca i naczyń krwionośnych, cukrzyca typu 2, metaboliczna

stłuszczeniowa choroba wątroby, zaburzenia czynności i budowy układu mięśniowo-szkieletowego, układu oddechowego. Poza chorobami somatycznymi, obserwuje się również związek otyłości z zaburzeniami psychicznymi, w tym z depresją. U osób z chorobą otyłościową często stwierdza się zaburzone wzorce odżywiania. Choć nie wszystkie spełniają kryteria typowych zaburzeń odżywiania się, to mają istotne znaczenie w rozwoju choroby otyłościowej i wpływają na proces jej leczenia. Znaczącym problemem wydaje się być uzależnienie od jedzenia (food addiction). Częstość występowania tego zaburzenia jest prawdopodobnie 5-10 razy częstsza u osób z otyłością w porównaniu do populacji ogólnej. Dotychczas nie zostało jednak jednoznacznie wyjaśnione czy uzależnienia od jedzenia i depresja są jedynie czynnikami prowadzącymi do rozwoju otyłości, czy też odwrotnie, to choroba otyłościowa sprzyja ich występowaniu. Z tego powodu badania podjęte przez Doktorantkę są bardzo istotne, ich problematyka niezmiernie aktualna, a wyniki wartościowe.

Informacje o recenzowanej Rozprawie Doktorskiej

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu jest oparta o cykl 4 powiązanych tematycznie artykułów napisanych w języku angielskim i opublikowanych w recenzowanych, uznanych czasopismach naukowych. Doktorantka jest pierwszą autorką wszystkich publikacji. Jedna z prac jest artykułem pogładowym, trzy pozostałe są pracami oryginalnymi. Łączna punktacja Ministerstwa wynosi 520 pkt, a współczynnik oddziaływania (Impact Factor) 18,506.

Całość rozprawy, wraz z załącznikami liczy 167 stron i jest podzielona na części zgodnie z zasadami przygotowania zwięzłego opracowania, do którego zostały włączone publikacje wchodzące w jej skład. Układ pracy jest czytelny, logiczny i bezpośrednio wynika jej charakteru. Główną część stanowią rozdziały: *Wstęp, Cele pracy, Materiał i metody, Publikacje wchodzące w skład rozprawy doktorskiej wraz z omówieniem, Dyskusja i Wnioski.*

Część merytoryczną pracy zamyka bardzo interesujący rozdział pt. *Perspektywy i kierunki dalszych badań*. Całość uzupełniona jest streszczeniami w językach polskim i angielskim oraz wykazem skrótów i wykazem publikacji wchodzących w skład cyklu. Do pracy dołączono także stosowne dokumenty, w tym opinie Komisji Bioetycznej oraz oświadczenia współautorów publikacji. Praca zawiera ponadto wykaz piśmiennictwa liczący 225 pozycji.

Merytoryczna ocena Rozprawy Doktorskiej

Wspólnym celem trzech publikacji wchodzących w skład Rozprawy była analiza związku między stylem życia i zdrowiem psychicznym a występowaniem choroby otyłościowej u osób dorosłych. Realizacja celu naukowego rozprawy odbywała się poprzez przeprowadzenie badań przekrojowych wśród mieszkańców Polski podczas oraz po okresie pandemii COVID-19, a także wśród dorosłych z nadmierną masą ciała podejmujących próbę jej redukcji.

Pierwsza praca pt. *The prevalence of "Food Addiction" during the COVID-19 pandemic measured using the Yale Food Addiction Scale 2.0 (YFAS 2.0) among the adult population of Poland* została napisana na podstawie wyników przekrojowego badania ankietowego prowadzonego podczas pandemii COVID-19 za pomocą mediów społecznościowych. Na uwagę zasługuje obserwacja, że wśród osób, których masa ciała zwiększyła się podczas pandemii oraz u tych, które ograniczyły aktywność fizyczną w tym okresie, występowało istotnie statystycznie wyższe nasilenie cech uzależnienia od jedzenia niż u pozostałych respondentów. Wykazano także związek występowania depresji z cechami uzależnienia od jedzenia. Niemal naturalną kontynuacją tego badania była analiza, której wyniki przedstawiono w pracy pt. *Self-Rated Depression, and Food Addiction-A Cross-Sectional Study of Adults in Postpandemic Poland*. Badanie przeprowadzono po pandemii, wykorzystując ponownie media społecznościowe. Narzędzia dodatkowo wzbogacono

o kwestionariusz samooceny depresji. Wyniki badania uzupełniły rosnącą liczbę dowodów na to, że obecność i nasilenie uzależnienia od jedzenia jest związane z nasileniem objawów depresyjnych, szczególnie u młodszych dorosłych i tych, u których wartość wskaźnika BMI jest większa. Praca nr 3 pt. *Food addiction and the physical and mental health status of adults with overweight and obesity* została przeprowadzona po pandemii, w ośrodku wypoczynkowym w południowo-wschodniej Polsce, który organizował wczasy odchudzające dla osób dorosłych z całego kraju. W badaniu wzięły udział 204 osoby, które przybyły do ośrodka w celu redukcji masy ciała. Stwierdzono, że osoby z wyższą wartością BMI, większą zawartością tkanki tłuszczowej oraz wyższymi wartościami rozkurczowego ciśnienia tętniczego prezentują więcej cech uzależniania od jedzenia. Na podstawie uzyskanych wyników, autorzy pracy podkreślili, że w leczeniu otyłości znaczenie mają interdyscyplinarne interwencje ze szczególnym uwzględnieniem oceny zdrowia psychicznego. Praca nr 4 pt. *Dietary Nutrient Deficiencies and Risk of Depression* ma charakter przeglądowy. W opracowaniu uwzględniono szereg aspektów związanych min. z odżywianiem, aktywnością, jakością snu a ich wpływem na stan zdrowia psychicznego oraz występowanie otyłości. Dokonując wnikliwej analizy aktualnej literatury autorzy zwrócili uwagę na rolę niedoborów składników odżywczych, takich jak białko, witaminy z grupy B, witamina D, magnez, cynk, selen, żelazo, wapń i kwasy tłuszczowe omega-3 w pogorszeniu funkcjonowania mózgu i układu nerwowego, a przez to zwiększenia ryzyka pojawienia się objawów depresyjnych.

Wszystkie prace wchodzące w skład cyklu stanowiącego Rozprawę Doktorską mają charakter nowatorski i przedstawiają oryginalne wnioski. Ich publikacja w języku angielskim, w prestiżowych czasopismach o uznanej pozycji stwarza okazję do rozpowszechnienia w szerokim gronie odbiorców. Wszystkie prace zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach, o wysokim wskaźniku oddziaływania, zatem ich autorzy z pewnością mieli już

okazję odnieść się do krytycznych uwag recenzentów oraz nanieść stosowne poprawki. Jako recenzent z dużą przyjemnością zapoznałam się z wynikami badań mgr Magdaleny Zielińskiej. Poza podkreśloną już wartością merytoryczną pracy, chciałabym zwrócić uwagę na starannie przygotowaną szatę graficzną tekstu Rozprawy.

Podsumowanie

Przedstawiona mi do recenzji Rozprawa Doktorska Pani mgr Magdaleny Zielińskiej stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Została przygotowana w sposób przemyślany, zrealizowana konsekwentnie, a jej wyniki mają dużą wartość naukową i użytkową. Spełnia zatem warunki określone w art. 187 ust. 1-4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1668). Niniejszym wnioskuję do Wysokiej Rady Naukowej Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów obrony Rozprawy Doktorskiej, według stosownych wymagań i przepisów prawa.

Z uwagi na znaczącą wartość prac włączonych do Rozprawy Doktorskiej wnioskuję o jej wyróżnienie.

Prof. dr hab. n. med. Małgorzata Wójcik

